

ฐานข้อมูลห้องถิน จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เรื่อง เนลิมฉลอง 504 ปี พระอิศวร เมืองกำแพงเพชร

The Office Of Academic Resource Information And Technology

ฐานข้อมูลห้องถีน จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ฐานข้อมูลห้องถิน จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายละเอียด

โอม บรมเศวราย ผู้อพยพหลงอะคร้าว ท้าวเสด็จเหนือวัวเผือก เอาเงือกเกี้ยวข้าง อ้างทัดจันทร์เป็นปืน ทรงอินทรชฎา สามดาพระแพร่อง แก่วงเพชรกล้า ผ่ากิษจรรไร

กำแพงเพชร มีเทวรูปศักดิ์สิทธิ์ที่คุ้มครอง สัตว์สองตีนในเมืองกำแพงเพชรมาช้านาน สิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้น คือเทวรูปพระอิศวร พระอิศวร คือเทพสูงสุดแห่งศาสนาพราหมณ์ เรียกว่าพระศิวะก็ได้ พระอิศวรเป็นเทพเจ้า ที่มีอำนาจมากและดุร้าย จึงนับว่าเป็นเทพผู้สร้าง ผู้ทำลาย เป็นเทพที่มีลักษณะพิเศษ คือพระศอสีนิล พระองค์สี แดง มีพระเนตรที่สาม เมื่อลืมตาที่สามแล้วจะทำลายล้างโลกได้สิ้น แล้วจึงสร้างใหม่ สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของการ เกิดคือ ศิวลึงค์ พระอิศวรมีพระมหาเศวต คือพระนางอุมาเทวี พระอิศวร มีญาเป็นสังวาล กะโหลกศีรษะมนุษย์ร้อยเป็น สร้อยพระศอ ทรงโคลเปือก อุศุภาราช นุ่งหนังเสือ แบบพระฤาษีทรงพระจันทร์เป็นปืนปักผน สถิต ณ เข้าไกรลาส เป็นที่เคารพบูชาของผู้ที่นับถือศาสนาพราหมณ์ทั่วโลก

พระอิศวร เมืองกำแพงเพชร สร้างเมื่อปีพุทธศักราช 2053 หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ฐาน 210 เซ็นติเมตร เจ้าพระยาศรีธรรมโศกราช เจ้าเมืองกำแพงเพชรเป็นผู้หล่อขึ้น ลักษณะของเทวรูปพระอิศวร เมืองกำแพงเพชร มีพระพักตร์ดุพระพักตร์รูปสี่เหลี่ยม แสดงถึงพระราชนิรันดร์ มีพระมัสสุ (หนวด) มีเครา ปราภกษาด้วย ลักษณะ ของผ้าทรงมืออิทธิพลของศิลปะเขมรสมัยปลายรัชสมัยพระจักรวรรดิ์ที่ 7 กรองศอและสายรัดพระองค์มีอุบะ สันๆ ห้อยประดับผ้าโジョงระเบนที่นุ่งสันมีชัยผ้าเป็นสามเหลี่ยมห้อยอยู่ข้างหน้า บรรจุเรlikหรือรัดเกล้าข้างพระ เศียรเหนือพระกรรณ (หู) ไม่เคยปราภกษาในเทวรูปสมัยสุโขทัย

พระอิศวรแต่เดิมประดิษฐานอยู่บริเวณศาลาพระอิศวร เยื่องหลังที่ว่าการอำเภอเมืองในปัจจุบันสภาพกรริ่ง และถูกทำลายโดยสิ้นเชิง และถูกใจกรรมไปเพื่อนำไปตั้งประเทศไทย ในสมัยพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ติดตาม คืนมาและนำไปไว้ที่กรุงเทพมหานครชั่วคราว ในที่สุดนำมาไว้ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชรใน ปัจจุบัน ส่วนพระอิศวรที่ประดิษฐาน ณ ศาลาพระอิศวร ที่เห็นทุกวันนี้ ได้หล่อขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เป็นอนุสรณ์ที่ระลึก ณ ศาลาพระอิศวร เมืองกำแพงเพชร เป็นองค์พระอิศวร แทนให้ประชาชนได้สักการะบูชา

จากจาเรกที่ฐานเทวรูปพระอิศวร พระองค์นี้ เรียกว่าจาเรกหลักที่ 13 จาเรกไว้ความตอนหนึ่งว่า เจ้าพระยา ศรีธรรมโศกราช ประดิษฐานพระอิศวรเป็นเจ้านี้ไว้ให้ครองสัตว์สี่ตีน สองตีนในเมืองกำแพงเพชร จาเรกฐานพระ อิศวร องค์นี้ทำให้เราทราบถึงประวัติศาสตร์เมืองกำแพงเพชรได้อย่างชัดเจน ทำให้เรารู้ว่าในอดีตมีปัญญาของ บรรพบุรุษของเรารักษาไว้ในบ้านที่บ้านที่ประวัติศาสตร์ ไว้บนฐานสิ่งศักดิ์สิทธิ์คือเทวรูปพระอิศวร ทำให้จาเรกสำคัญนี้สามารถอยู่ ได้มาถึงจนสมัยปัจจุบัน ประวัติศาสตร์กำแพงเพชรจึงสว่างและชัดเจนขึ้น ด้วยพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร นอกจากพระอิศวรจะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเมืองกำแพงเพชรแล้ว ยังเป็นหลักฐานสำคัญที่กล่าวถึงประวัติศาสตร์ เมืองกำแพงเพชรได้อย่างชัดเจนที่สุดเท่าที่เคยมีหลักฐานมา จาเรกหลักที่ 13 เรียกตามลักษณะของการจาเรกว่า

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Jarvis บุญธรรม พระอิศวร ชี้งหล่อด้วยสำริด

ศิลารา Jarvis หลักนี้ Jarvis ไว เมื่อ พ.ศ. 2063 ด้วยตัวอักษรไทย ภาษาไทย Jarvis ไวที่ฐานรองบทพระอิศวร มีตัวอักษร 3 บรรทัด Jarvis เรียงเป็นบรรทัดความสำคัญตามลำดับโดยรอบ ในอดีตองค์พระอิศวรสำริดและJarvis ประดิษฐานไวที่เทเวสถาน ประชาชนเรียกว่า "ศาลพระอิศวร" ตั้งอยู่ข้างหลังศาลาจังหวัดกำแพงเพชรในปัจจุบัน แต่เนื่องจากเคยถูกคนร้าย ลักตัดเสียและพระหัตถ์จะส่งไปต่างประเทศกับได้ที่กรุงเทพฯ พระบามสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้ส่องค์ พระอิศวรลงไปไวที่กรุงเทพฯ จนเมื่อมีการสร้างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติขึ้นที่จังหวัดกำแพงเพชร จึงอัญเชิญรูปหล่อพระอิศวรสำริดขึ้นมาประดิษฐานไวที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จังหวัดกำแพงเพชร จนทุกวันนี้

เนื้อหาคำอ่านของศิลารา Jarvis หลักที่ 13 ตามเอกสารประชุมศิลารา Jarvis ภาคที่ 1 ของคณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี มีดังนี้

"ศักราช 1432 มะเมี่ยนกษัตริยาทิตยพารเดือน 6 ขึ้น 15 ค่ำ ได้หัสดุกษ์ เพลารุ่งแล้ว 2 นาฬิกา จึงเจ้าพระยาศรีธรรมาโศกราชประดิษฐานพระอิศวรเป็นเจ้าที่ให้ครองสัตว์สี่ตืนสองตืนในเมืองกำแพงเพชร และช่วยเลิกศาสนาพุทธศาสนาสตรีและไsayasatr และเทพกรรมมิให้หม่นให้หมองให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว และซ้อมแปลงพระมหาธาตุและวัดบริพารในเมืองหนองเมือง และที่แಡนเหย้าเรือนถนนคลา อันเป็นอันตรธานไปถึงบางพنانชุดแม่ไตรบางพร้อ อนึ่งแต่ก่อนย่องขายวัวไปแก่ล่วงว่า อันจะให้ขายดุจก่อนนั้น ก็ห้ามมิให้ขาย อนึ่งเมื่อทำนาไชร ย่อมข้าวพืชข้าวในนาหันปลูกอง มิได้อ ea ในยุ่งมีหว่านไปดำเนิ่งทั้งทราย อนึ่งท่อปะยะร่วงท่อเอ น้ำไปถึงบางพรานนั้น ก็มหานสิ้นและเข้าย้อมท นาทางฟ้าและหาท่อนนนับกระทำท่อเอาน้ำเข้าไปเลี้ยงนาให้เป็นนาเหมือนนาฝาย มิได้เป็นทางฟ้า อันทำทั้งนี้ถวายพระราชกุศลแต่สมเด็จบพิตร พระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์"

การเฉลิมฉลอง พระอิศวรเมืองกำแพงเพชร กำหนดเฉลิมฉลอง เมื่อครบ 500 ปี เมื่อปี 2553 แต่ในที่สุดเลื่อนมา อีก 4 ปี มาเฉลิมฉลองครั้งใหญ่ที่กำแพงเพชรของเรา

พระอิศวร เป็นเทวรูปที่ชาวกำแพงเพชรสักการะมาช้านาน สิ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเมืองกำแพงเพชร ในทุกวันสงกรานต์จะมีการบวงสรวงและสรงน้ำพระอิศวารทุกปี เป็นอีกหนึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวกำแพงเพชรนับถือมาก ที่สุดมหา粱ยชั่วอายุคน พระอิศวรเมืองกำแพงเพชรที่คุณกำแพงเพชร ไม่รู้ลืม

คำสำคัญ : พระอิศวร

ที่มา : กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร. (2557). ประวัติศาสตร์เมืองกำแพงเพชร ยุคหิน-ปัจจุบัน (เรียบเรียงจากการสัมมนาและทบทวน เมื่อวันที่ 27-28 กันยายน 2557). กำแพงเพชร: กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร.

ฐานข้อมูลห้องถิน จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนा จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-02-18

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1284&code_db=610001&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology